

LEREN ZWEMMEN MAG BEST WAT LEUKER ZIJN

Het Nederlandse zwemonderwijs is uniek in de wereld, en toch moet het anders. Er is te weinig aandacht voor het zwemplezier van kinderen, vindt pedagoog Arno Jonkers van het Nationaal Platform Zwembaden | NRZ. ‘Ik zie nu veel angstige en verveelde kinderen in het water.’ Het zwemonderwijs in zes vragen.

Waarom is het Nederlandse zwemonderwijs uniek in de wereld?

Arno Jonkers: “Niemand is verplicht om zijn zwemdiploma te halen en toch doet bijna iedereen zijn kinderen op zwemles. Het zit in onze cultuur ingebakken: je kind op zwemles doen, dat dóe je gewoon. Waarom? Kijk uit het raam, het stikt hier van het water. Dat het onderwijssysteem niet door de overheid is bedacht, maar door een zelfstandige stichting, het Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, maakt het ook bijzonder. Het zwemonderwijs is maar heel kort verplicht geweest, dat was nog voor de Tweede Wereldoorlog, toen lichamelijke opvoeding als schoolvak in opkomst was. Op negen- of tienjarige leeftijd leerden kinderen onder schooltijd zwemmen. Na de oorlog kwam er meer ruimte voor kinderen, gezinnen gingen vaker recreëren. Er ontstond een maatschappelijke behoefte om kinderen al vanaf een jaar of zes te leren zwemmen. Particuliere zwemscholen speelden daar op in. Sinds de jaren tachtig kunnen de meeste kinderen al zwemmen voordat ze op school komen.”

Schoolzwemmen bestaat nog wel?

“Ja, in sommige plaatsen hebben gemeenten en scholen ervoor gekozen om een deel van de gymuren in te vullen als ‘natte gymnastiek’. Slechts tien procent van de kinderen leert onder schooltijd zwemmen. Op Amsterdamse scholen bijvoorbeeld staat die klassieke zwemles nog op het lesrooster, omdat men daar vindt dat kinderen een zwemdiploma moeten hebben als ze van school komen.”

Hoe steekt het huidige diplomasysteem in elkaar?

“Kinderen halen één diploma: het Zwem-ABC. Dat doen ze in drie fases en voor elke fase krijgen ze een deeldiploma. Alle onderdelen, zoals duiken en drijven, komen in elke fase aan bod, maar worden steeds moeilijker gemaakt. Dat geldt ook voor de zwemslagen. De meeste kinderen halen A en velen beginnen aan B, waarna de meesten afhaken. Jaarlijks worden er zo’n 200.000 A-diploma’s uitgereikt, tegenover 90.000 C-diploma’s.”

Wanneer hebben kinderen hun eerste zwemles?

“Tegenwoordig krijgen ze hun eerste zwemles als ze vier of vijf jaar zijn. Helaas is het zwemonderwijs sinds de jaren zeventig niet veranderd. Dus leggen we kleuters een onderwijssysteem op dat geschikt is voor zes- of zevenjarigen, dat niet bij hun eigen motoriek past. De schoolslag bijvoorbeeld is een motorisch ingewikkelde slag. Als een kind maar lang genoeg oefent, krijgt hij hem uiteindelijk heus wel onder de knie. Maar dat kan wel twee jaar duren. Natuurlijk moet een kind zich veilig in het water kunnen bewegen. Maar hij moet er ook plezier in hebben. Ik zie nu veel angstige en verveelde kinderen in het water.”

Hoe moet het zwemonderwijs veranderen?

“We maken zwemslagen belangrijker dan ze zijn. Er is een voortraject om kinderen eraan te laten wennen dat ze de controle over hun lichaam kwijt zijn, zodra ze in het water zijn. Maar dat programma wordt vaak overgeslagen. Zweminstructeurs laat zich te veel leiden door de eindtermen van het diploma, en vergeten naar het kind te kijken. Men denkt soms: ‘Ik haal ze wel over die drempel.’ En dat lukt, kinderen volgen volwassenen altijd. Maar zodra ze hun diploma hebben, zie je ze niet meer in het zwembad terug. Omdat ze er geen lol in hebben. Ik vind dat kinderen zo vroeg mogelijk in contact moeten komen met water. Nodig ze elk jaar rond hun verjaardag uit om een paar weken te komen zwemmen, elk jaar wat langer. Maar verlang geen dingen van ze waar ze niet aan toe zijn, want daarmee ga je over de autonomie van kinderen heen.”

In de Verenigde Staten bestaan er ‘survival-zwemlessen’ voor baby’s, die leren om in hun eentje in het water te drijven. Is dat iets voor hier?

“Het geeft aan wat er al op heel jonge leeftijd met kinderen mogelijk is. Een tweejarige kan met kleren en schoenen aan het zwembad oversteken. Ik heb het gezien: een kind dat totaal paniekloos naar de overkant trappelde en later op zijn buik verder ging. Hoe kinderen het doen? Laat het ze uitzoeken. Niet iedereen is het daarmee eens. Kinderen zouden de techniek van het zwemmen verkeerd kunnen aanleren. Ik vind het belangrijker dat een kind zich leert redden. De techniek aanleren kan altijd nog.”

WEEK VAN HET ZWEMONDERWIJS

Tijdens de Week van het zwemonderwijs van maandag 11 tot en met woensdag 13 mei discussiëren professionals in het zwemonderwijs en andere deskundigen over de toekomst van het zwemonderwijs. Met als doel om de zwemlessen op een meer kindgerichte manier aan te pakken.